

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 โรงเรียนวัดคลองสน จังหวัดตราด
- 2.2 ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 โรงเรียนวัดคลองสน จังหวัดตราด

2.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนวัดคลองสน

ตราดเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ โดยมีเกาะที่สำคัญคือ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง (กิ่งอำเภอเกาะช้าง) จังหวัดตราด เป็นอุทยานแห่งชาติทางทะเล มีสมญานามอีกอย่างหนึ่งว่า “เกาะสวรรค์แห่งสุดท้ายของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ” มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 650 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยเกาะต่างๆ มากกว่า 52 เกาะ เกาะที่สำคัญที่สุด คือ เกาะช้างได้รับการประกาศจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2525

เกาะช้างตั้งอยู่ในเขตอำเภอแหลมงอบ เป็นเกาะที่ใหญ่เป็นอันดับ 2 ของประเทศ รองจากเกาะภูเก็ต ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวติดอันดับ 1 ใน 10 ของโลก มีเนื้อที่ประมาณ 429 ตารางกิโลเมตรลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่ เป็นเขาสูง มีผาหินสลับซับซ้อน ยอดเขาที่สูงที่สุดได้แก่ เขาสลักเพชร (สูง 744 เมตร) มีสภาพป่าอุดมสมบูรณ์ ส่วนใหญ่เป็นป่าดิบเขา อันเป็นบ่อเกิดของต้นน้ำลำธารทำให้มีน้ำตกหลายแห่งบนเกาะ ชายหาดที่สวยงามอยู่ทางด้านตะวันตกของเกาะ มีท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ขนาดใหญ่และท่าเรือทั่วไปหลายแห่งบนเกาะช้าง มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมาย เช่น หาดทรายขาว หาดคลองพร้าว หาดไก่อู๋ อ่าวโบลาน น้ำตกธารมะยม น้ำตกคลองพลู น้ำตกคลองนรินทร์ น้ำตกคีรีเพชร น้ำตกคลองหนึ่ง อ่าวคลองสน

รอบเกาะช้างยังมีหมู่เกาะต่างๆ ที่น่าท่องเที่ยว คือ เกาะช้างน้อย เกาะมันนอก -มันใน เกาะคลุ้ม เกาะเหลายา เกาะหวาย เกาะพร้าว เกาะง่าม เกาะรัง เกาะไม้ซี้ใหญ่

บนเกาะช้าง มีโรงแรมมากกว่า 80 แห่งและมีเกสต์เฮ้าส์อีกมากมาย รวมจำนวนห้องพักมากกว่า 8,000 ห้อง มีนักท่องเที่ยวหมื่นเรือนเข้าพักทั้งชาวไทยและต่างประเทศ โดยเฉลี่ยในแต่ละ

ปีจะมีนักท่องเที่ยวมากกว่า 1 ล้านคนต่อปี โดยเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 80% ส่วนที่เหลืออีก 20% เป็นชาวต่างประเทศ ได้สร้างรายได้ให้ผู้ประกอบการบนเกาะช้างมาก

ประชากรที่อาศัยอยู่บนเกาะช้าง แบ่งเป็น 2 ตำบล 9 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากร 7,033 คน (พ.ศ. 2552) มีสถานศึกษาอัน ได้แก่

โรงเรียนมัธยมสพฐ. เพียง 1 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนวัดคลองสน

โรงเรียนประถมสพฐ. 5 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านคลองพร้าว โรงเรียนบ้านบางเข้า โรงเรียนอนุบาลเกาะช้าง โรงเรียนวัดวิชคามคชทวีป โรงเรียนวัดสลักเพชร

เห็นได้ว่าเกาะช้างเป็นแหล่งเศรษฐกิจทางการท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งและมีผู้ประกอบการมากมายและพบว่าผู้ประกอบการขาดแคลนบุคลากรในการทำงานต้องมีการรับสมัครพนักงานจากบุคคลต่างๆ ในหลายพื้นที่ทั้งในตัวจังหวัดตราดและในส่วนจังหวัดอื่นๆ ทั้งส่วนบุคลากรในด้านการบริการและการจัดการ

และเนื่องจากเกาะช้าง มีสถานศึกษาเพียง โรงเรียนมัธยมและโรงเรียนประถมศึกษาและเมื่อนักเรียนจบการศึกษา ผู้ที่ต้องการศึกษาต่อก็จะเข้ามาศึกษาต่อในตัวเมือง จังหวัดตราดหรือพื้นที่อื่นๆ และหางานทำในจังหวัดที่ตนเองได้ศึกษาอยู่ ส่วนนักเรียนบางส่วนที่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาต่อ ก็จะทำงานประมงหรือการเกษตร หรือใช้แรงงานซึ่งมีรายได้เล็กน้อย เพราะขาดความรู้และความชำนาญในการทำงาน

ดังนั้น โรงเรียนวัดคลองสน ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยม จึงเห็นความสำคัญ เปิดหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้ชื่อว่า หลักสูตรการโรงแรม ขึ้นมา โดยในรายละเอียดของหลักสูตร จะประกอบไปด้วย วิชาการใช้เครื่องสำนักงาน วิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว วิชาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเบื้องต้น วิชาความรู้เกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่ม

เพื่อพัฒนานักเรียน เพื่อเสริมศักยภาพให้นักเรียนชั้นมัธยมที่ 4-6 ได้ศึกษาเพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ ทำงานบนเกาะช้างได้ทันทีและสามารถนำหลักสูตรการโรงแรม ไปเทียบโอนหน่วยกิต เพื่อศึกษาต่อในระดับปวส. ได้อีกด้วย

นักเรียนที่ผ่านการเรียนหลักสูตรนี้ ในขณะที่ศึกษาได้ใช้ความรู้ ความสามารถไปทำงานหารายได้พิเศษในช่วงปิดเทอม ในโรงแรมและร้านอาหารต่างๆ บนเกาะช้าง เป็นการสร้างรายได้ส่วนหนึ่งให้กับครอบครัวและทำให้มีประสบการณ์ในการทำงาน และเมื่อนักเรียนได้เรียนจบมัธยมปีที่ 6 นักเรียนบางส่วนไม่ได้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ก็สามารถเอาประสบการณ์ในการทำงานนี้ไปสมัครงานในสถานที่ต่างๆ บนเกาะช้าง เป็นการใช้บุคลากรในพื้นที่ได้ครบถ้วนและสำหรับ

นักเรียนที่ได้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ก็นำประสบการณ์ในการทำงานนี้มาใช้ในการทำงานพิเศษในช่วงปิดเทอมได้

ด้วยเหตุดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้จัดทำโครงการประเมินหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนวัดคลองสน จังหวัดตราด โดยทางโรงเรียนได้ใช้ชื่อว่า หลักสูตรการโรงแรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีนี้ขึ้น เพื่อศึกษาว่า หลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน มีความเหมาะสมหรือไม่ มีความจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขในส่วใดหรือไม่ อย่างไรก็ตาม ประสงค์จะทำการประเมินหลักสูตรการโรงแรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีโรงเรียนวัดคลองสนทั้งระบบ โดยจะดำเนินการประเมินใน 4 ด้าน คือ ประเมินวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ประเมินปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตร ประเมินกระบวนการของหลักสูตร และประเมินผลผลิตของหลักสูตร เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาประกอบการตัดสินใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน กระบวนการบริหารจัดการและกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้ดียิ่งขึ้นและให้เป็นที่ยอมรับของสังคมต่อไป

2.1.2 โครงสร้างรายวิชา

การใช้เครื่องสำนักงาน	รหัสวิชา ง 30201	5 ชั่วโมง/สัปดาห์	90 ชั่วโมง/ภาคเรียน
การโรงแรมและการท่องเที่ยว	รหัสวิชา ง 30202	2 ชั่วโมง/สัปดาห์	36 ชั่วโมง/ภาคเรียน
พฤติกรรมนักท่องเที่ยวเบื้องต้น	รหัสวิชา ง 30203	2 ชั่วโมง/สัปดาห์	36 ชั่วโมง/ภาคเรียน
ความรู้เกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่ม	รหัสวิชา ง 30204	2 ชั่วโมง/สัปดาห์	36 ชั่วโมง/ภาคเรียน

2. 1.3 จุดประสงค์มาตรฐานและคำอธิบายรายวิชา ง 30201 การใช้เครื่องสำนักงาน 5(5)

(Office Equipment)

จุดประสงค์รายวิชาเพื่อให้

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องใช้สำนักงานชนิดต่างๆ
2. มีทักษะในการพิมพ์ดีดแบบสัมผัส พิมพ์งานขั้นผลิต แก้ไขข้อผิดพลาดในการพิมพ์
3. มีทักษะในการแก้ปัญหาอย่างง่าย และบำรุงรักษาเครื่องใช้สำนักงาน
4. มีเจตคติที่ดีและกิจนิสัยที่ดีในการพิมพ์

มาตรฐานรายวิชา

1. ปฏิบัติเครื่องใช้สำนักงานชนิดต่างๆ
2. พิมพ์ดีดแบบสัมผัส พิมพ์งานขั้นผลิตและแก้ไขข้อผิดพลาดในการพิมพ์
3. บำรุงรักษาเครื่องใช้สำนักงานชนิดต่างๆ

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับเครื่องใช้สำนักงานชนิดต่างๆ การพิมพ์สัมผัสเพื่อเพิ่มทักษะ ความเร็ว ความแม่นยำทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ วิธีคำนวณ การผลิตเอกสารประเภทต่างๆ การแก้ไขข้อผิดพลาดในการพิมพ์ การบำรุงรักษาเครื่องใช้สำนักงาน ตลอดจนมีเทคนิคที่ดีในการผลิต

2.1.4 จุดประสงค์มาตรฐานและคำอธิบายรายวิชา ง 30202 การโรงแรมและการท่องเที่ยว 2(2)
(Hotel and Tourism Industry)

จุดประสงค์รายวิชาเพื่อให้

1. มีความรู้เรื่องอุตสาหกรรมการโรงแรมและการท่องเที่ยว
2. มีความรู้ความเข้าใจในงานบริการในอุตสาหกรรมการโรงแรมและการท่องเที่ยว
3. ตระหนักถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมโรงแรมและการท่องเที่ยว
4. มีเจตคติที่ดีต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวและโรงแรม

มาตรฐานรายวิชา

1. จำแนกงานบริการในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจการท่องเที่ยว
2. อภิปรายความสำคัญของอุตสาหกรรมโรงแรมและท่องเที่ยว
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของธุรกิจโรงแรมและธุรกิจท่องเที่ยว

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของการโรงแรมและการท่องเที่ยว งานบริการด้านที่พักแรม และการท่องเที่ยวประเภทของที่พักร ความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจโรงแรมและธุรกิจท่องเที่ยว การประสานงานภายในองค์กรและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อธุรกิจโรงแรมและธุรกิจท่องเที่ยว

2.1.5 จุดประสงค์มาตรฐานและคำอธิบายรายวิชา ง 30203 พฤติกรรมนักท่องเที่ยวเบื้องต้น 2 (2)
(Introduction to Tourist Behavior)

จุดประสงค์รายวิชาเพื่อให้

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเภทของลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการโรงแรม และพฤติกรรมการใช้บริการของลูกค้าแต่ละประเภท
2. เข้าถึงลักษณะธรรมชาติและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวลูกค้าแต่ละเชื้อชาติ

3. สามารถวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมในการใช้บริการด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการโรงแรม และการท่องเที่ยว

4. เกิดลักษณะนิสัยที่ดี ในการต้อนรับลูกค้า และประยุกต์ใช้กับลูกค้าแต่ละกลุ่ม ได้ดี
มาตรฐานรายวิชา

1. อธิบายความแตกต่างของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวแต่ละชาติ
2. ให้บริการที่เหมาะสมกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว
3. แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้เหมาะสมกับสถานการณ์

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับประเภทของนักท่องเที่ยว ประเภทของลูกค้าที่ใช้บริการโรงแรม พฤติกรรมนักท่องเที่ยว โดยศึกษาพฤติกรรมพื้นฐาน วัฒนธรรมประเพณีอาชีพและอื่นๆ ของนักท่องเที่ยว แต่ละชาติ แต่ละกลุ่มความแตกต่างของพฤติกรรมในรูปแบบต่างๆ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในการให้บริการที่เหมาะสมกับเหตุการณ์

2.1.6 จุดประสงค์มาตรฐานและคำอธิบายรายวิชา ง 30204 ความรู้เกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่ม 2
(2) (Introduction to Food and Beverage)

จุดประสงค์รายวิชาเพื่อให้

1. มีความรู้เกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มที่มีบริการในโรงแรม
2. มีความรู้และเข้าใจหลักโภชนาการเบื้องต้น เกี่ยวกับอาหารรายการอาหารและลักษณะอาหารที่มีบริการในโรงแรม

3. มีความรู้ในเรื่องอุปกรณ์ เครื่องใช้เกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่ม

มาตรฐานรายวิชา

1. จัดทำรายการอาหารและเครื่องดื่ม
2. ระบุอุปกรณ์เครื่องใช้เกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่ม
3. อภิปรายถึงรายการอาหารและเครื่องดื่มได้

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับความรู้ทั่วไป เกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่ม หลักโภชนาการเบื้องต้น ความรู้เกี่ยวกับอาหาร และรายการอาหารหลัก และวิธีการจัดรายการอาหารมื้อต่างๆ ประเภทของเครื่องดื่มชนิด และลักษณะของเครื่องดื่มที่มีบริการในโรงแรม อุปกรณ์เครื่องใช้เกี่ยวกับอาหารและ

เครื่องคั้มมารยาทในการรับประทานอาหาร และเครื่องคั้มสาขาวิชาการ โรงแรม และบริการประเภท
วิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

2.2 ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร

2.2.1 ความหมายของหลักสูตร

มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของหลักสูตรดังนี้

Taba (1996) กล่าวว่า หลักสูตร คือ แผนการเรียนที่ประกอบด้วย จุดประสงค์และ
จุดมุ่งหมาย เฉพาะการเลือกและการจัดเนื้อหา วิธีการเรียน การสอนและการประเมินผล

Beauchamp (1975) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตร คือ แผนที่เขียนไว้อย่างชัดเจน เพื่อ
บอกขอบเขตและการจัดโปรแกรมการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย

1. ข้อความที่กล่าวถึงแนวทางในการวางแผนการเรียน การสอน
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. เนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย
4. ระบบแนวทางการประเมินคุณค่าของหลักสูตร

แนวความคิดที่เกี่ยวกับความหมายของหลักสูตร จากลักษณะที่เป็นรูปธรรมที่สุด สู่
ลักษณะที่เป็นนามธรรมที่สุด เพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้น ดังนี้

1. หลักสูตรในฐานะที่เป็นเอกสารหลักสูตร
2. หลักสูตรในฐานะที่เป็นรายวิชาและเนื้อหาวิชา
3. หลักสูตรในฐานะที่เป็นแผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้ หรือประสบการณ์การ
เรียนรู้ที่คาดหวังให้แก่ผู้เรียน
4. หลักสูตรในฐานะที่เป็นกิจกรรมการเรียนรู้
5. หลักสูตรในฐานะที่เป็นจุดหมายปลายทางการเรียนรู้
6. หลักสูตรในฐานะที่เป็นมวลประสบการณ์

2.2.2 องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตร หมายถึง ส่วนที่อยู่ภายในและประกอบกันเข้าเป็นหลักสูตร
เป็นส่วนสำคัญ ที่จะทำให้ความหมายของหลักสูตรสมบูรณ์ เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการ
สอน การประเมินผลและการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรนั้กการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึง
องค์ประกอบของหลักสูตร ไว้ดังนี้

Tyler (1950) กล่าวถึง องค์ประกอบของหลักสูตรว่าประกอบด้วยโครงสร้าง 4 ประการ คือ

1. จุดมุ่งหมาย (education purpose) ที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดผล
2. ประสบการณ์ (education experience) ที่โรงเรียนจัดขึ้น เพื่อให้จุดมุ่งหมายบรรลุผล
3. วิธีการจัดประสบการณ์ (organization of education experience) เพื่อให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
4. การประเมินผล (determination of what to evaluate) เพื่อตรวจสอบจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

Taba (1996) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ว่า ประกอบด้วย

1. วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะ
2. เนื้อหาและจำนวนชั่วโมงสอนแต่ละวิชา
3. วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

สุณีย์ ภูพันธ์ (2546) กล่าวว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (curriculum aims) หมายถึง ความตั้งใจหรือความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้ที่จะผ่านหลักสูตร เป็นตัวกำหนดทิศทางและขอบเขตในการให้การศึกษาแก่เด็ก ช่วยในการเลือกเนื้อหาและกิจกรรม ตลอดจนใช้เป็นมาตรการอย่างหนึ่งในการประเมินผล
2. เนื้อหา (content) เป็นสิ่งที่คาดว่าจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยดำเนินการตั้งแต่การเลือกเนื้อหาและประสบการณ์ การเรียงลำดับเนื้อหาสาระ และการกำหนดเวลาเรียนที่เหมาะสม
3. การนำหลักสูตรไปใช้ (curriculum implementation) เป็นการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดทำวัสดุหลักสูตร การจัดเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและสิ่งแวดล้อม การดำเนินการสอน
4. การประเมินผลหลักสูตร (evaluation) คือการหาคำตอบว่า หลักสูตรสัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายหรือไม่มากนักน้อยเพียงใด และอะไรเป็นสาเหตุ การประเมินผลหลักสูตรเป็นงานใหญ่และมีขอบเขตกว้างขวาง ผู้ประเมินจำเป็นต้องวางโครงการประเมินผลไว้ล่วงหน้า

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า หลักสูตร ประกอบไปด้วย จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรม การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล

2.2.3 ลักษณะจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ดี

สัจด์ อุทรานันท์ (2532, น.211-212 อ้างถึงใน เบญจวรรณ สุธรรมรักษ์ 2546, น.10) ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของหลักสูตรที่ดี ว่าหลักสูตรที่ดีควรมีจุดมุ่งหมายที่ดีและที่สำคัญคือ ควรตั้งอยู่บนรากฐานของการศึกษาที่ถูกต้อง สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และมุ่งสร้างค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม และมีความเสียสละ หลักสูตรจะต้องมีความชัดเจน มีความต่อเนื่อง เน้นให้ผู้เรียนเป็นคนคิดเป็น ทำเป็น มีความสนใจ มีความกระตือรือร้น ส่งเสริมอาชีพ ตามความถนัด และความสามารถ ยืดหยุ่นได้ เปลี่ยนแปลงได้ ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ ในปัจจุบัน

ทัศนีย์ สุขเมธิ (ม.ป.ป.) ได้สรุปคุณลักษณะของหลักสูตรที่ดีไว้ ดังนี้

1. มีความคล่องตัว สามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี
2. เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุ ตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้
3. ได้รับการจัดทำหรือพัฒนาจากบุคคลหลายฝ่าย เช่น ครู ผู้ปกครอง นักพัฒนาหลักสูตรนักวิชาการ เป็นต้น
4. ต้องมีกระบวนการที่ต่อเนื่อง
5. การพัฒนาหลักสูตร ควรคำนึงถึงข้อมูลพื้นฐาน เช่น ปรัชญาการศึกษา จิตวิทยาการเรียนรู้อ และพื้นฐานของสังคม
6. ควรมีเนื้อหาสาระเรื่องที่สอนบริบูรณ์เพียงพอที่จะทำให้ผู้สอนคิดเป็น ทำเป็นและมีการพัฒนาในทุกด้าน
7. จัดให้ตรงความมุ่งหมายของการศึกษาแห่งชาติ
8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์
9. มีการเพิ่มพูนทักษะ ความรู้ และเจตคติให้กับผู้เรียน
10. มีลักษณะเสนอความต้องการ และความสนใจทั้งของผู้เรียนและสังคม
11. บอกแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

12. ชี้นำเกี่ยวกับสื่อการสอนได้อย่างเหมาะสม

13. บอกแนวทางการจัดและประเมินการสอน

สุเมธชา พรหมบุญ (2543, น.6 อ้างถึงใน เบญจวรรณ สุธรรมรักษ์ 2546, น.11 และ ลิปพนธ์ เกตุทัต 2537, น.1 อ้างถึงในเบญจวรรณ สุธรรมรักษ์ 2546, น.11) ได้ให้ความหมายที่สอดคล้องกันว่า หลักสูตรควรมีพื้นฐานวิชาการที่กว้างและวิชาชีพที่ลึก เน้นคุณภาพบัณฑิตที่สามารถเชื่อมโยงวิสัยทัศน์กับการดำเนินการ และการปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม เสริมศรี ไชยศรีและคณะ (2543, น.57) ได้สรุปลักษณะของหลักสูตรที่ดีว่า ควรมุ่งเตรียมความพร้อมทางสติปัญญา ความสามารถ รู้คุณค่าของความคิดทางวิชาการและส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าทางภูมิปัญญา เอกลักษณ์ และ วัฒนธรรมของท้องถิ่นในการที่จะพัฒนาความเป็นสากลให้ทัดเทียมกับนานาชาติในเชิงวิชาการ และมีความรู้เฉพาะด้าน เพื่อจะส่งเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ที่มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะชีวิต และสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

จากการศึกษาข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นในเรื่องของลักษณะจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ดีว่า หมายถึง หลักสูตรที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน ตั้งอยู่บนความเหมาะสมและมีความสอดคล้องกับความต้องการและสถานะของสังคม สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง มุ่งเน้นพัฒนาให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามทางความคิด สติปัญญาและมีคุณธรรม เสริมสร้างทักษะปฏิบัติและการแก้ไขปัญหาอย่างสมเหตุผล มีความยืดหยุ่นต่อการปรับเปลี่ยนและบอกแนวทางการวัดประเมินผลไว้อย่างชัดเจน

2.2.4 การบริหารจัดการหลักสูตร

เป็นการบริหารงานที่มีขอบข่ายกว้างขวางครอบคลุมหลายมิติ เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย และต้องอาศัยองค์ประกอบปัจจัยเกื้อหนุนต่าง ๆ มากมายเปรียบเสมือนการบริหารกิจกรรมทุกชนิด ในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพสูงสุด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, น.1)

วัชราวลี วัชรวิงศ์ ณ อยุธยา (2552) ได้กล่าวไว้ว่า

การบริหารหลักสูตร หมายถึง การจัดการ และการดำเนินการ การควบคุมดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในสถาบันการศึกษานั้นให้เกิดประโยชน์ และมี ประสิทธิภาพสูงสุด

การบริหารหลักสูตร มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ โดยที่ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เปิดศักราชใหม่ให้กับการบริหารหลักสูตร โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ในการรับผิดชอบในทุก ๆ ด้าน จึงนับเป็นการเปิดศักราชแห่งการเรียนรู้อย่าง แท้จริงให้กับเด็กและเยาวชนไทยที่ตั้งอยู่บนหลักของการเรียนรู้ที่ค้ำนึ่งถึงชีวิต และความเป็นจริงที่ ผู้เรียนจะเผชิญอยู่ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ตลอดจนสภาพแวดล้อมในทุกมิติที่เกี่ยวข้อง สัมพันธ์กับชีวิตของผู้เรียน

จากความหมายข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง การวางแผน การจัดการ และกำกับดูแลงานต่างๆ ในการนำหลักสูตรมาใช้เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ในหลักสูตร

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น

2.3.1 ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่น

หมายถึง ประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดให้กับกลุ่มผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่จัดตาม สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนในท้องถิ่นนั้นๆ เป้าหมายหลักคือต้องการให้ผู้เรียนได้ นำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนให้ดีขึ้น (อัญชลี ธรรมะวิธิกุล, 2552)

กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน (2543, น.3) ได้ให้ความหมายหลักสูตรท้องถิ่นไว้ คือ หลักสูตรที่สร้างขึ้นจากสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน หลักสูตรท้องถิ่นจะ สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นนั้นๆ เป็นการเรียนรู้จากภูมิปัญญาที่มี อยู่ในท้องถิ่น ผู้เรียนแสวงหาองค์ความรู้ที่ตอบสนองกับวิถีชีวิตของตนเอง ปรับตนเองให้ทันกับ การเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ผู้เรียนจะเรียนรู้ตามสภาพจริงของตนเอง สามารถนำ ความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว และชุมชนได้

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, น.107) ได้กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรท้องถิ่นว่า หมายถึง มวลประสบการณ์ที่สถานศึกษา หรือหน่วยงาน และบุคคลในท้องถิ่น จัดให้แก่ผู้เรียนตาม สภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ

จึงพอสรุปความหมายของหลักสูตรท้องถิ่นได้ว่า เป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นจากหลักสูตรแกนกลาง โดยนำมาเพิ่มหรือปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น เพื่อผู้เรียนจะได้นำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตจริง หรือเป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

2.3.2 ความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่น

หลักสูตรท้องถิ่น เป็นหลักสูตรบูรณาการที่ผู้เรียน ชุมชน และครูร่วมกันสร้างขึ้น เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียน เรียนจากชีวิต เรียนแล้วเกิดการเรียนรู้สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตอย่างมีคุณภาพ และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมอย่างมีความสุข การเรียนการสอน จะสอนตามความต้องการของผู้เรียน โดยครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ ผู้เรียนเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นหลักสูตรท้องถิ่นจึงมีความสำคัญ ดังต่อไปนี้ (กองพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน, 2543, น.5)

1. เป็นหลักสูตรที่ตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียน เฉพาะเนื้อหาสาระของหลักสูตร สอดคล้อง กับความต้องการของผู้เรียนตามสภาพปัญหาที่เป็นจริง
2. ทำให้กิจกรรมการเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียน เพราะผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้
3. ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้ เพื่อที่จะมาใช้เป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาในชีวิตจริงของตนเองในวันข้างหน้า รวมทั้งวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล เพื่อการตัดสินใจที่เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตของตนเอง
4. ชุมชนและภูมิปัญญาในชุมชน มีโอกาสมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน ซึ่งเป็นสมาชิกของชุมชน

2.3.3 ประเภทของหลักสูตรท้องถิ่น

หลักสูตรท้องถิ่น สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท

1. หลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาโดยท้องถิ่นเองทั้งหมด แต่ต้องเป็นไปตามนโยบายที่ส่วนกลางได้กำหนดไว้ เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐแต่ละรัฐสามารถจัดทำหลักสูตรของตนเอง ตามความต้องการของรัฐนั้นๆ ได้ แต่ต้องไม่ขัดกับนโยบายของรัฐบาลส่วนกลาง (Federal Government) ที่ได้กำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ
2. หลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นจากหลักสูตรแม่บท ที่ส่วนกลางจัดทำ กล่าวคือ ส่วนกลางของรัฐจัดทำหลักสูตรแม่บท และเว้นที่ว่างให้ท้องถิ่นมีเสรีภาพในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น เช่น หลักสูตรประถมศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ในประเทศไทย เป็นต้น
หลักสูตรท้องถิ่นประเภทนี้จะพัฒนาได้เป็น 2 กรณี คือ

ก. หลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาโดยปรับบางส่วนของหลักสูตรแม่บท กล่าวคือเป็นการ
ปรับองค์ประกอบส่วนใด ส่วนหนึ่งของหลักสูตรแม่บท เช่น ปรับรายละเอียดของเนื้อหาเพื่อให้
สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น

ข. หลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นมาเป็นรายวิชาใหม่ หรือการสร้างหลักสูตรย่อยเพื่อ
เสริมหลักสูตรแม่บทโดยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น

3. หลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาสำหรับท้องถิ่นใด ท้องถิ่นหนึ่งโดยเฉพาะ เป็นหลักสูตรที่
หน่วยงานในท้องถิ่นพัฒนาเป็นหลักสูตรเฉพาะกิจ และเป็นหลักสูตรระยะสั้นๆ เพื่อใช้กับชุมชน
หรือท้องถิ่นตามความต้องการและความสนใจของผู้เรียน รวมทั้งความสอดคล้องกับสภาพสังคม
เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น อาทิ หลักสูตร
ซ่อมมอเตอร์ไซด์ หลักสูตรตัดเย็บเสื้อผ้า ที่จัดโดยกรมศึกษานอกโรงเรียนหรือกรมอาชีวศึกษาใน
ประเทศไทย เป็นต้น จากการศึกษาแนวทางและกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
ข้างต้นแล้วนั้น จะพบว่าสถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้ทุกลักษณะ ได้แก่ การปรับ
กิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมเสริมให้มีความสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของ
ท้องถิ่น การปรับหรือเพิ่มรายละเอียดหัวข้อของเนื้อหา การปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน การสร้าง
หรือจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นใหม่ และการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น โดยจัดทำเป็นรายวิชาขึ้น
ใหม่ โดยเมื่อจัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้วจะต้องเสนอให้คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและกลุ่มงาน
บริหารวิชาการของสถานศึกษาเห็นชอบก่อนนำไปใช้จัดการเรียนการสอน

2.3.4 องค์ประกอบของหลักสูตรท้องถิ่น

1. เป้าประสงค์และนโยบายการศึกษา หมายถึง สิ่งที่รัฐต้องการตามแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคม
2. จุดหมายของหลักสูตร หมายถึง ผลรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลักจากจบ
หลักสูตรไปแล้ว
3. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร หมายถึง ลักษณะและแผนผังที่แสดงแจกแจงวิชา /
กลุ่มวิชา / กลุ่มประสบการณ์

4. จุดประสงค์ของวิชา หมายถึง ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน หลังจากที่ได้เรียนวิชานั้นไปแล้ว
5. เนื้อหา หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทักษะและความสามารถที่ต้องการให้มี
6. จุดประสงค์ของการเรียนรู้ หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้มีทักษะและความสามารถหลังจากได้เรียนรู้ตามเนื้อหาที่ให้ไว้
7. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน หมายถึง วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีหลักเกณฑ์ เพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้
8. การประเมินผลหมายถึง การประเมินผลการเรียนรู้เพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนและหลักสูตร
9. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน หมายถึง เอกสารสิ่งพิมพ์ สื่อประเภทต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน

2.3.5 ลักษณะ / รูปแบบของหลักสูตรท้องถิ่น

หลักสูตรท้องถิ่นมี 2 ลักษณะ / รูปแบบ คือ

1. เป็นหลักสูตรที่ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการสร้างอย่างเท่าเทียมกับครู และนักวิชาการจากภายนอก เนื้อหาสาระ โครงสร้างการจัดเวลา การจัดการและการบริหารหลักสูตรเป็นไปตามแนวคิด และหลักการที่ชาวบ้านในท้องถิ่นให้ความสำคัญ และเห็นว่าเป็นความจำเป็นที่สมาชิกของท้องถิ่นนั้นจะต้องเรียนรู้ เพื่อความอยู่รอด ตลอดจนการพัฒนาที่ยั่งยืนของท้องถิ่นนั้น โดยเฉพาะมีการบูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่น ความเป็นท้องถิ่น กระบวนการเรียนรู้ตามวิถีท้องถิ่นกับความสามารถในการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้เพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืน ชาวบ้านที่ร่วมสร้างหลักสูตรมีส่วนร่วมในการประเมินนักเรียน
2. เป็นหลักสูตรที่ชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่นรวมตัวกันเป็นเครือข่ายจากหลายๆ องค์กร ทั้งภาครัฐ เอกชนและกลุ่มธุรกิจเพื่อมุ่งสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน หรือแก้ปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในชุมชน เนื้อหาที่บรรจุในหลักสูตรเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับปัญญาชาวบ้านโดยตรง เป็นสิ่งที่ชาวบ้านให้ความสำคัญ และเป็นสิ่งที่ชาวบ้านลงความเห็นร่วมกันว่า สามารถช่วยให้ชุมชนพัฒนาตนเองได้ โดยคงความเป็นเอกลักษณ์ของตนไว้ ชาวบ้านจัดสรรงบประมาณทั้งหมดที่ใช้ในการพัฒนาและดำเนินการเอง

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

2.4.1 ความหมายของการประเมิน

Stufflebeam et al. (1972, p.20 อ้างถึงในจิริศักดิ์ เทพธำพร, 2548, น.27) กล่าวว่า การประเมินเป็นกระบวนการในการกำหนด การจัดหา และเสนอสารสนเทศที่มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกทางเลือกดำเนินงานที่เหมาะสม

ชูศรี สุวรรณโชติ (2544 , น.41-42) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรหมายถึง ปฏิกริยาสัมพันธ์ ระหว่างครูกับผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมในการเรียน รวมถึงความคาดหวังที่ครูกำหนดไว้ให้ผู้เรียนบรรลุถึงจุดหมายปลายทาง

ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ (2545 , น.127) ได้ให้ความหมายของคำนี้ไว้ว่า หมายถึง กระบวนการตัดสินใจคุณค่าของข้อมูลที่เกี่ยวข้องรวบรวมมาได้อย่างมีระบบ โดยใช้ข้อมูลจำนวนมาก จากแหล่งต่างๆ ของสิ่งที่จะประเมินและมีการจัดกระทำกับข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูล จัดข้อมูลให้เป็นระบบ จัดเป็นสารสนเทศในแต่ละเรื่องแต่ละส่วน ทำให้ดูง่ายและพร้อมที่จะนำไปใช้ในการตัดสินใจได้ การประเมินจะช่วยให้ทราบถึงคุณภาพ คุณค่าและผลผลิตของสิ่งที่ต้องการประเมิน การประเมินเป็นกระบวนการที่ได้มาจากการวัด จากการวิเคราะห์ และจากการตัดสินใจคุณค่า โดยนิยมเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานหรือเกณฑ์ที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้กำหนดไว้

จากความหมายที่ได้ศึกษาค้นคว้าข้างต้น พอจะสรุปความหมายของการประเมินได้ว่าเป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศอย่างมีระบบ เพื่อนำมาตัดสินใจคุณค่าหรือใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ โดยเทียบเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างมีมาตรฐาน

2.4.2 ความหมายของการประเมินหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2535) ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรไว้ว่า การประเมินหลักสูตรเป็นการพัฒนาเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตร โดยใช้ผลจากการวัดในแง่มุมต่างๆ ของสิ่งที่จะประเมินเพื่อนำมาพิจารณาาร่วมกัน และสรุปว่าจะให้คุณค่าของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมากนั้นเป็นอย่างไร มีคุณภาพดีหรือไม่ เพียงใด หรือได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ มีส่วนใดที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข

สุจริต เพียรชอบ (2520) กล่าวถึงการประเมินหลักสูตร ไว้ว่า เป็นกระบวนการที่สำคัญ เพราะเป็นการหาคำตอบว่า หลักสูตรสัมฤทธิ์ผลตามที่ได้ตั้งจุดมุ่งหมายไว้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด อะไรเป็นสาเหตุ ผู้ประเมินหลักสูตรจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ดีทั้งทางด้านหลักสูตร และด้านการ

ประเมินผล ซึ่งจะต้องเน้นการประเมินทั้งโปรแกรมการศึกษา มิใช่แต่เพียงผลการเรียนปีสุดท้ายเท่านั้น แต่ควรประเมินแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนด้วย

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ให้ความหมายการประเมินหลักสูตร หมายถึง การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจหรือปัญหา เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขส่วนประกอบทุกส่วนของหลักสูตร ให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นหรือตัดสินใจคุณค่าของหลักสูตรนั้นๆ

จากความหมายการประเมินหลักสูตรที่กล่าวข้างต้น จะเห็นว่า นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรให้ไว้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ให้ความหมายในแง่เกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการประเมิน
2. ให้ความหมายในแง่ของกระบวนการประเมินผล และการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลแล้วนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจหรือปัญหาเพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขส่วนประกอบทุกส่วนของหลักสูตรให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

การประเมินหลักสูตรมีจุดประสงค์ เพื่อพิจารณาทบทวนเกี่ยวกับคุณภาพของหลักสูตร โดยใช้ผลการวัดในแง่มุมต่าง ๆ ของสิ่งที่จะประเมินนำมาพิจารณาร่วมกัน เช่น เอกสารหลักสูตร วัสดุหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน ตัวผู้เรียน ความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตร และความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องในชุมชนและสังคม เป็นต้น

2.4.3 ความสำคัญของการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรหลายประการ ดังต่อไปนี้ (พิสนุ พองศรี, 2549 น.135-136)

1. ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ทราบความจำเป็น และความต้องการของประชากรเป้าหมายของหลักสูตร เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสภาพสังคมและผู้เรียน
2. ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง แผนงาน กิจกรรม และหลักสูตรให้เหมาะสมก่อนนำไปปฏิบัติ เพื่อลดโอกาสเสี่ยง อุปสรรค ที่จะทำให้หลักสูตรล้มเหลว

3. การประเมินตัวหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น จะทำให้ทราบความเหมาะสมของตัวหลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้น ว่าเหมาะสมหรือไม่อย่างไร ควรจะปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องตรงกับวัตถุประสงค์ที่พัฒนาขึ้น

4. การประเมินความก้าวหน้าของการนำหลักสูตรไปใช้ ทำให้ผู้รับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรทราบจุดเด่น จุดด้อยของการบริหารหลักสูตร การพัฒนาบุคลากร กิจกรรมการเรียน การพัฒนาสื่อการใช้สื่อการเรียน การวัดและการประเมินผลการเรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการใช้หลักสูตรให้เกิดผลครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

5. การประเมินความสำเร็จของหลักสูตร จะทำให้ทราบว่า การใช้หลักสูตรได้ผลตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเพียงใด ผู้สำเร็จการศึกษานำความรู้ไปใช้ได้มากน้อยเพียงใด คุ่มค่าหรือไม่ ควรจะปรับปรุงพัฒนาส่วนใด เพื่อเป็นการลดโอกาสการสูญเปล่าอีกทางหนึ่ง

6. การประเมินหลักสูตรจะทำให้ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และผู้ใช้หลักสูตรทราบจุดอ่อนของหลักสูตร จะเกิดแรงจูงใจในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งหากผู้รับผิดชอบมองเห็นความสำเร็จในการนำหลักสูตรไปใช้ ก็จะทำให้เกิดแรงจูงใจหรือสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานต่อไป

2.4.4 ขั้นตอนของการประเมินหลักสูตร

มีนักการศึกษากล่าวถึงขั้นตอนของการประเมินหลักสูตร ไว้ดังนี้

สมคิด พรหมจ้อย (2551, น.23-30) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. วิเคราะห์หลักสูตรที่มุ่งประเมิน
2. ระบุหลักการและเหตุผลของการประเมิน
3. กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรของการประเมิน
4. กำหนดขอบเขตของการประเมิน
5. ศึกษาแนวคิดและแบบจำลองการประเมิน
6. ออกแบบการประเมิน
7. พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
8. เก็บรวบรวมข้อมูล
9. กำหนดเกณฑ์หรือมาตรฐานของการประเมิน
10. วิเคราะห์ข้อมูล

11. รายงานผลการประเมิน

ชมพินทร์ คุญชร ณ อุทธยา (2530, น.207-213) เสนอขั้นตอนการประเมินหลักสูตร ดังนี้

1. การประเมินก่อนการพัฒนาหลักสูตร

1.1 ประเมินโดยการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตร และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือหลักสูตร คู่มือการศึกษา ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

1.2 ประเมินคุณภาพของนักศึกษาโดยดูจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การออกกลางคันก่อนจบหลักสูตร พฤติกรรมการเรียนของนักศึกษา บรรยากาศในการเรียน การจัดการเรียน การสอน การบริหาร และการบริการทางวิชาการ

1.3 ประเมินคุณภาพของครู โดยการให้ครูประเมินตนเอง นักศึกษาประเมินการสอนของครู ผู้บังคับบัญชาประเมินครู หรือให้เพื่อนร่วมงานในภาควิชาเดียวกันประเมิน

1.4 ประเมินความต้องการของหน่วยงาน ที่จะใช้ผลผลิตของหลักสูตรเพื่อจัดหลักสูตรให้เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และเพื่อจัดหรือลดปัญหา นักศึกษาตักงาน

2. การประเมินการนำหลักสูตรไปใช้

2.1 ประเมินกระบวนการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน เนื้อหาของหลักสูตร วิธีสอนของครู การใช้อุปกรณ์ สื่อการเรียน การศึกษาค้นคว้าของครูและนักศึกษา การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการสอน การประเมินกระบวนการเรียนการสอน

2.2 ประเมินการบริหารหลักสูตรและการบริการทางวิชาการ เช่น การจัดทำตารางสอน ตารางสอบ ความพร้อมและความสะดวกในการใช้วัสดุอุปกรณ์ สภาพห้องเรียน บรรยากาศในการเรียน

จากการศึกษาเอกสารข้างต้น กล่าวโดยสรุปได้ว่า ขั้นตอนการประเมินหลักสูตรมีการดำเนินงานที่สำคัญคือ วิเคราะห์หลักสูตร กำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร ออกแบบ และกำหนดตัวชี้วัดการประเมิน สร้างเครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีการกำหนดเกณฑ์หรือมาตรฐานของการประเมิน และนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนดังกล่าวนี้สามารถประยุกต์ใช้ได้ทั้งในการประเมินก่อนการพัฒนาหลักสูตร และการประเมินการนำหลักสูตรไปใช้

2.4.5 รูปแบบของการประเมินหลักสูตร

มีนักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบของการประเมินหลักสูตรไว้ดังนี้

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546, น.259) ได้แบ่งรูปแบบของการประเมินหลักสูตรไว้ 2 ประเภท คือ

1. รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่สร้างเสร็จใหม่ๆ เป็นการประเมินผลก่อนนำหลักสูตรไปใช้ กลุ่มนี้จะเสนอรูปแบบที่เด่นๆ คือ รูปแบบการประเมินหลักสูตรด้วยเทคนิคการวิเคราะห์แบบปุชแซงก์ (Puissance Analysis Technique)
2. รูปแบบของการประเมินหลักสูตรในระหว่างหรือหลังการประเมินหลักสูตร สามารถแบ่งเป็นกลุ่มย่อยๆ ได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

2.1 รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal Attainment Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่จะประเมินว่าหลักสูตรมีคุณค่ามากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาจากจุดมุ่งหมายเป็นหลัก กล่าวคือพิจารณาว่าผลที่ได้รับเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ เช่น รูปแบบการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์ (Ralph W. Tyler) และรูปแบบการประเมินหลักสูตรของแฮมมอนด์ (Robert L. Hammond)

2.2 รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ไม่ยึดเป้าหมาย (Goal Free Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่ไม่นำความคิดของผู้ประเมินเป็นตัวกำหนดความคิดในโครงการประเมิน ผู้ประเมิน จะประเมินเหตุการณ์ที่เกิดตามสภาพความเป็นจริง ความเป็นอิสระในการประเมินและต้องไม่มีความลำเอียง เช่น รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสคริฟเวน (Michael Scriven)

2.3 รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ยึดเกณฑ์เป็นหลัก (Criterion Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการตัดสินคุณค่าของหลักสูตร โดยใช้เกณฑ์เป็นหลัก เช่น รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสเตค (Robert E. Stake)

2.4 รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ช่วยในการตัดสินใจ (Decision-Making Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการทำงานอย่างมีระบบเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารหรือ ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น รูปแบบการประเมินหลักสูตรของโพรวิส (Provus) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) และรูปแบบการประเมินหลักสูตรของคอริส โกว (Chris T. Gow) เป็นต้น

การประเมินหลักสูตรมีขอบเขตต่างๆ ที่จะต้องทำการประเมินกว้างขวางมาก ดังนั้นวิธีการประเมินหลักสูตรจึงต้องได้รับการวิเคราะห์และออกแบบให้สามารถที่จะประเมินได้

ครบถ้วนในขอบข่ายสาระทั้งหมด รูปแบบต่างๆ ที่จะใช้ในการประเมินผลมีอยู่หลากหลายรูปแบบที่สำคัญและใช้กันในปัจจุบัน มีดังนี้

1. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์

การประเมินหลักสูตรตามแนวคิดของราล์ฟ ดับเบิลยู ไทเลอร์ (Ralph W. Tyler) นั้นเป็นกระบวนการที่นำมาใช้พิจารณาว่าจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรบรรลุผลหรือไม่ เนื่องจากองค์ประกอบของการจัดกระบวนการศึกษาประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย ประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผล

รูปแบบการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์ ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในรูปของของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

1.2 กำหนดสถานการณ์เพื่อแสดงให้เห็นว่าจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ได้บรรลุผล

1.3 กำหนดเครื่องมือในการประเมิน

1.4 พัฒนาเครื่องมือในการประเมิน

1.5 เก็บรวบรวมข้อมูล

1.6 เปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล กับจุดมุ่งหมายที่กำหนด ในรูปจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมแล้วนำมาพิจารณา ค้นหาข้อบกพร่องในการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสแตค

รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสแตค (Robert E. Stake) เป็นรูปแบบการประเมินที่ยืดหยุ่นเป็นหลัก สแตคได้ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรว่า เป็นการบรรยายและตัดสินคุณค่าของหลักสูตร ซึ่งเน้นเรื่องการบรรยายและตัดสินคุณค่า นอกจากนี้ สแตคมีจุดมุ่งหมายที่จะประเมินหลักสูตร โดยประเมินส่วนประกอบของการจัดการเรียนการสอนหลายๆ ส่วน ไม่เพียงแต่จะพิจารณาเฉพาะผล (out comes) ที่เกิดจากการใช้หลักสูตรไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าผู้เรียนจะสามารถบรรลุถึงจุดประสงค์ที่ตั้งใจไว้หรือไม่เท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายๆ อย่าง เช่น ผู้เรียนไม่สามารถบรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้ อาจมาจากองค์ประกอบด้านเวลา คือ ให้ความแก่ผู้เรียนไม่เพียงพอ หรือเวลาที่จัดไม่เหมาะสม เป็นต้น สแตคจึงเห็นว่า ข้อมูลที่ควรพิจารณาในการประเมินหลักสูตร 3 ด้าน คือ

2.1 ด้านที่มา ก่อน (Antecedent) หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่เอื้อให้เกิดผลจากหลักสูตร และเป็นสิ่งที่อยู่ก่อนการใช้หลักสูตรอยู่แล้ว

2.2 ด้านกระบวนการเรียนการสอน (Transactions)

2.3 ด้านผลการผลิต (Outcoms)

3. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ โพรวัส

มอลคอล์ม โพรวัส (Malcom Provas) ได้เสนอรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่เรียกว่า การประเมินความไม่สอดคล้อง โดยมีจุดมุ่งหมายของการประเมินเพื่อพิจารณาว่าหลักสูตรควรปรับปรุง ควรดำเนินต่อไปหรือควรยกเลิกไป การประเมินมีขั้นตอนการประเมิน ดังนี้

3.1 การกำหนดนิยามและออกแบบหลักสูตร

3.2 การดำเนินการเริ่มใช้หลักสูตร

3.3 การประเมินกระบวนการ

3.4 การประเมินผลผลิตของหลักสูตร

3.5 การวิเคราะห์ผลประโยชน์และค่าใช้จ่าย

4. รูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบ CIPP

DanieL.Stufflebeam ได้อธิบายความหมายของการประเมินผลทางการศึกษาเอาไว้ว่าเป็นกระบวนการบรรยายการหาข้อมูล และการให้ข้อมูล เพื่อการตัดสินใจทางเลือก ฉะนั้น รูปแบบการประเมินผลหลักสูตรตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม จึงเป็นรูปแบบที่เหมาะสมแก่การช่วยตัดสินใจ เพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุด รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีมมีการตัดสินใจ 4 ประเภท คือ

4.1 การตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมาย

4.2 การตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดโครงสร้าง เพื่อเป็นการกำหนดวิธีการ

4.3 การตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินต่อ เพื่อตัดสินใจว่าควรปรับปรุงแก้ไขหรือยกเลิก

4.4 การตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติ เพื่อใช้ประโยชน์ควบคุมและปรับปรุงวิธีการ รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม มี 4 ด้าน คือ

4.4.1 การประเมินบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินผลบริบทหรือสภาวะแวดล้อม

4.4.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร นักเรียน อุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน อาคารสถานที่ งบประมาณ เป็นต้น

4.4.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินหลักสูตรในขั้นปฏิบัติการหรือประเมินกระบวนการใช้หลักสูตรเพื่อตรวจสอบดูว่า กิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ ของการใช้หลักสูตร ในสภาพที่เป็นจริง เป็นอย่างไร มีปัญหาหรือข้อบกพร่องอย่างไร

4.4.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นกระบวนการประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรนั้น เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรโดยตรวจสอบว่าผู้เรียนมีคุณสมบัติตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่เพียงใด ซึ่งอาจพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน สภาวะการปฏิบัติงานทำหรือการศึกษาต่อ เป็นต้น

จากตัวอย่างรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า มีหลากหลาย ดังนั้น โดยหลักการที่ถูกต้อง ผู้ประเมินหลักสูตรอาจใช้แนวคิด การประเมินหลักสูตรในรูปแบบ

ต่างๆ มาผสมผสานกัน เพื่อให้ได้สารสนเทศและประเมินคุณค่าของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและจากการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินหลักสูตร

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุธี วรประดิษฐ์ (2555) การประเมินหลักสูตรท้องถิ่น วิชาการปลูกผักปลอดสารพิษของเกษตรกรบ้านเปรี๊ต ตำบลห้วยน้ำขาว อำเภอเมือง จังหวัดตราด ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรบ้านเปรี๊ตในตำบลห้วยน้ำขาว อำเภอเมือง จังหวัดตราด โดยใช้รูปแบบการประเมินซีพีบี (CIPPM Model) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน กำหนดใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวนทั้งสิ้น 34 คน จาก 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักบ้านเป็ดที่ได้เข้าเรียนรู้ตามหลักสูตรจำนวน 20 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มครูผู้ช่วยสอนที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรจำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้เกี่ยวข้องผู้ทรงคุณวุฒิ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 9 คนเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสารเพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับสภาพแวดล้อมภายนอกแบบประเมินหลักสูตร จำนวน 2 ฉบับได้แก่ แบบประเมินสำหรับผู้เรียน แบบประเมินสำหรับครูผู้ช่วยสอน และแบบประเมินของผู้เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ร้อยละค่ามัธยฐานและค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการประเมินหลักสูตรปรากฏ ดังนี้

1. ด้านบริบท พบว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์การสร้างเสริมเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน ยุทธศาสตร์การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
2. ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่าส่วนประกอบที่สนับสนุนการเรียนการสอน ได้แก่ สถานที่เพื่อการเรียนรู้ และวัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสมในระดับมากทุกรายการ ด้านครูผู้ช่วยสอน พบว่าจำนวนครูผู้ช่วยสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านความรู้ความสามารถ ทักษะของครูผู้ช่วยสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนในด้านเจตคติ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด สำหรับด้านคุณลักษณะของผู้เรียน พบว่าด้านความรู้ความสามารถและทักษะของผู้เรียนมีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนด้านเจตคติ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
3. ด้านกระบวนการ ในการบริหารจัดการหลักสูตร พบว่าการเตรียมการหลักสูตร การดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรและด้านการประเมินผลหลักสูตร มีผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนกระบวนการเรียนการสอน พบว่า ด้านการเตรียมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด สำหรับด้านเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ในส่วนของการวัดและประเมินผล พบว่า วิธีการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับมากที่สุด การประเมินด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน พบว่าส่วนใหญ่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

4. ด้านผลผลิต ด้านการประเมินคุณลักษณะทั่วไปของผู้เรียน พบว่าด้านความรู้ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมในระดับมาก ด้านทักษะและเจตคติ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด สำหรับผลการประเมินผลผลิตของหลักสูตร ด้านความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในงานอาชีพ พบว่าด้านความรู้และเจตคติ ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ด้านทักษะส่วนใหญ่มีความเหมาะสมในระดับมาก

โดยสรุปของผลการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรตำบลห้วยน้ำขาว อำเภอเมือง จังหวัดตราด มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทุกด้าน จึงสมควรให้มีการใช้หลักสูตรนี้ต่อไป

ยินดี ปรีชญาวรกุล (2550) การรายงานการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น วิชาการปลูกพืชผักปลอดสารพิษ ไร่ดินร่วนสีฟ้า ง40241 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนหัวไทรบำรุงราษฎร์

วัตถุประสงค์ของการประเมิน

1. เพื่อประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรด้านความสอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ระดับช่วงชั้นที่ 4 ความต้องการและความสนใจของนักเรียน ผู้ปกครอง และท้องถิ่น
2. เพื่อประเมินกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาการปลูกพืชผักปลอดสารพิษไร่ดิน
3. เพื่อประเมินผลทางการเรียนของนักเรียนที่เลือกเรียนวิชาการปลูกพืชผักปลอดสารพิษไร่ดิน กลุ่มสาระการเรียนรู้งานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประชากรที่ใช้ในการประเมินคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหัวไทรบำรุงราษฎร์ ที่เลือกเรียนสาระเพิ่มเติม รายวิชาการปลูกพืชปลอดสารพิษไร่ดิน ในภาคเรียนที่การศึกษา 2550 จำนวน 15 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพจำนวน 4 คน รวม 15 คน รวมทั้งหมด 30 คน โดยไม่สุ่มตัวอย่างเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน แบบสอบถาม 2 ฉบับ

แบบประเมินโครงงาน และแบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานใช้รูปแบบการประเมินสนองความต้องการ(Responsive Model) สดก รูปแบบการประเมินแบบนี้มี 2 ประการ คือ การบรรยายและตัดสินคุณค่า โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละสรุปผลวิจัย

1. จากการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรด้านความสอดคล้องกับสาระ และ มาตรฐานการเรียนรู้ระดับช่วงชั้นที่ 4 ความต้องการและความสนใจของนักเรียน ผู้ปกครองและ ท้องถิ่น อยู่ในระดับมากที่ค่าเฉลี่ย 4.45 เมื่อพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วพบว่าความเหมาะสม ของหลักสูตรด้านความสอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ความต้องการและความสนใจ ของนักเรียน ผู้ปกครองและท้องถิ่นในแต่ละประเด็นของการสอบถามมีความแตกต่างกันน้อย มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นแล้วพบว่าการกำหนดหน่วยการเรียนรู้สอดคล้องกับ คำอธิบายรายวิชา การกำหนดหน่วยการเรียนรู้ย่อยได้เหมาะสมกับหน่วยเรียนรู้หลัก และผลการ เรียนรู้ที่คาดหวังสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้รายภาคและหน่วยการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ ค่าเฉลี่ย 4.67 และคำอธิบายรายวิชาครอบคลุมสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ในระดับช่วงชั้น อยู่ใน ระดับมาก แต่ที่ค่าเฉลี่ย 4.20 ซึ่งได้ดำเนินการตามกรอบแนวคิดในการประเมินของสศต ในส่วน ของสิ่งนำ คือเอกสารประกอบหลักสูตรท้องถิ่น รายวิชาการปลูกพืชผักปลอดสารพิษไว้ดิน และ เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางกำหนดให้ สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นเอง โดยกำหนดโครงสร้างให้ยึดหลักสูตรแกนกลาง 70 เปอร์เซ็นต์ เป็นสาระพื้นฐานใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนที่เหลืออีก 30 เปอร์เซ็นต์ ให้ สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นเป็นสาระเพิ่มเติม

2. จากการประเมินกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาการปลูก พืชผักปลอดสารพิษไว้ดิน อยู่ในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.42 เมื่อพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้ว พบว่ากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาการปลูกพืชผักปลอดสารพิษไว้ดินใน แต่ละประเด็นของการสอบถามมีความแตกต่างกันน้อยมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นแล้ว พบว่า การจัดทำแผนการเรียนรู้ทุกหน่วยการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 4.73 การจัด กิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่ อยู่ในระดับมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 4.66 กิจกรรมการเรียนการสอน เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน การเชื่อมโยงประสบการณ์และชีวิตจริง และให้นักเรียนทุกคนได้ปฏิบัติ จริง อยู่ในระดับมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 4.60 และการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน และผู้เรียน กับกลุ่มเพื่อน และครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงพัฒนาการเรียนตามศักยภาพของผู้เรียนอยู่ใน ระดับมากที่สุดเช่นกัน ที่ค่าเฉลี่ย 4.53 ซึ่งได้ดำเนินการตามกรอบแนวคิดของสศต ในส่วนของการ ปฏิบัติ คือ คู่มือการใช้เอกสารประกอบหลักสูตรในรายวิชาการปลูกพืชผักปลอดสารพิษไว้ดิน และ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 มาตรา 22

3. จากการประเมินผลทางการเรียนของนักเรียนที่เลือกเรียนวิชาการปลูกพืชผักปลอดสารพิษไว้ดิน ผลทางการเรียนของนักเรียนที่เลือกเรียนรายวิชาการปลูกพืชผักปลอดสารพิษไว้ดิน จากแบบประเมินแบบสังเกตพฤติกรรม ทักษะ การปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาแต่ละผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง พบว่าผลการเรียนรู้ที่ 12 ผู้เรียนเตรียมวัสดุอุปกรณ์ปลูกพืชไว้ดินอยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนประเมินโครงการโดยนักเรียนประเมินตนเองและครูประเมิน อยู่ในระดับมาก แต่นักเรียนประเมินตนเองและครูประเมินมีค่าแตกต่างกัน คะแนนประเมินคุณลักษณะประจำวิชา ประเมินเจตคติ อยู่ในระดับมาก คะแนนคุณลักษณะด้านความอดทน มุ่งมั่น มากที่สุด คะแนนวัดผลกลางภาคและปลายภาค อยู่ในระดับดี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับดีเยี่ยม ซึ่งได้ดำเนินการตามกรอบแนวคิดของสเตค ในส่วนของผลลัพธ์ และได้ดำเนินการวัดผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย วัดผลได้ครอบคลุมทั้ง ความรู้ ทักษะการปฏิบัติงานและเจตคติโดยให้นักเรียนประเมินตนเองและครูประเมิน เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพของตนเอง มีประสบการณ์ตรง สามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริง เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545

สุพจน์ ซาเหลา (2546) การประเมินหลักสูตรท้องถิ่น หลักสูตรกองทุนหมู่บ้านสืบสานด้วยโรงเรียน จังหวัดร้อยเอ็ด ตามหลักสูตรสถานศึกษา ปีการศึกษา 2546 การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อประเมินการใช้หลักสูตรและศึกษาปัญหาการดำเนินงานการใช้หลักสูตรท้องถิ่น กองทุนหมู่บ้านสืบสานด้วยโรงเรียนในจังหวัดร้อยเอ็ด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามการรายงานการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปีการศึกษา 2546 ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเป็นแบบสอบถามชนิดประมาณค่า (RatingScale) และคำถามปลายเปิด (Open -Ended) จำนวน 4 ฉบับประชากรในการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน ครูผู้สอนจำนวน นักเรียนในช่วงชั้นที่ 2-4 ในโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตร 36 โรงเรียนในจังหวัดร้อยเอ็ด สุ่มกลุ่มตัวอย่างได้ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 36 คน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 36 คน ครูผู้สอนจำนวน 104 คน นักเรียนในช่วงชั้นที่ 2-4 จำนวน 377 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละของ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินหลักสูตรท้องถิ่นครั้งนี้ใช้การประเมินแบบจำลองชิป (CIPPEvaluationModel) ผลการวิจัย พบว่า

1. ด้านบริบทเบื้องต้น โรงเรียนนาร่องมีการดำเนินการและปฏิบัติในเรื่องได้ศึกษาหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง กำหนดเนื้อหาสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา เพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้ ได้วางแผนการใช้หลักสูตรโดยบุคลากร ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างความตระหนักถึงคุณภาพของนักเรียน ครูผู้สอนมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ตรงตามรายวิชาที่สอนอยู่ในระดับมาก ส่วนเรื่องครูผู้สอนในโรงเรียนนาร่อง นำแผนการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเองไปใช้ รวมถึงการจัดให้มีเอกสารเพื่อการติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานด้านการใช้หลักสูตร และนักเรียนมีโอกาสได้ปรับเปลี่ยนวิชาเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน โรงเรียนนาร่องมีการดำเนินการและปฏิบัติในเรื่องโรงเรียนจัดครู ผู้สอนวิชาต่างๆ ได้สอนตรงกับความรู้ ความถนัด และประสบการณ์ ซึ่งมีการจัดกิจกรรมสนับสนุนการใช้หลักสูตรอย่างหลากหลายในรูปแบบกิจกรรมจากชุมชน รวมถึงจัดให้มีการดูแลรักษาความสะอาดของอาคารเรียน อาคารประกอบ บริเวณโรงเรียนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และพบอีกว่าหลักสูตรท้องถิ่นมีความสำคัญในการจัดการเรียนในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนเรื่องการสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อดำเนินการใช้หลักสูตรและครูผู้สอนใช้วัสดุอุปกรณ์ในการสอน เช่น วัสดุทัศนวิทัศน์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เทปเสียงอยู่ในระดับปานกลาง

3. ด้านกระบวนการ โรงเรียนนาร่องมีการดำเนินการและปฏิบัติในเรื่อง การติดตามให้ครูผู้สอน สอนตามแผนการเรียนรู้ที่เตรียมไว้อย่างเป็นระบบ ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนเพื่อส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนแต่ละด้าน ซึ่งมีแผนงาน โครงการ ที่มีการกำหนดกิจกรรมสนับสนุนการใช้หลักสูตรได้เหมาะสมตามสภาพท้องถิ่น มีความสอดคล้องกับ จุดหมายของหลักสูตร โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรม และนักเรียนได้ ชักถามปัญหาต่างๆ ซึ่งครูผู้สอนตอบปัญหาตรงประเด็นอยู่ในระดับมาก ส่วนเรื่องมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้รับเทคนิค วิธีการสอนที่ทันสมัย และนักเรียนได้ไปทัศนศึกษานอกสถานที่อยู่ในระดับปานกลาง

4. สภาพปัญหาที่พบ คือ โรงเรียนนาร่อง 36 แห่งขาดงบประมาณในการบริหารจัดการหลักสูตรท้องถิ่น ครูมีภาระการสอนมาก ขาดความมั่นใจในการสอน และไม่มีประสบการณ์ ขาดแหล่งสืบค้นทางอินเทอร์เน็ตในการจัดการเรียนการสอน นักเรียนไม่มีหนังสือประกอบการเรียนเรื่องกองทุน และโรงเรียนกับกองทุนหมู่บ้านอยู่ห่างไกลกัน ทำให้การติดตามประสานงานมีปัญหา

เจียรนัย ศิริสวัสดิ์ (2525) การประเมินหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อประเมินหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในด้านจุดมุ่งหมาย เนื้อหา การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผล

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของมหาบัณฑิตสาขาวิชาการสอนภาษาไทยเกี่ยวกับ หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในด้านจุดมุ่งหมาย เนื้อหา และการนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพ วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร บทความ ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเกณฑ์ประเมินหลักสูตรในด้านจุดมุ่งหมาย เนื้อหา การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินผล เมื่อผ่านการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำมาสร้างแบบสอบถามให้กลุ่มประชากรซึ่งเป็นครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการสอนภาษาไทย ฉบับพ.ศ. 2511 (ปรับปรุงใหม่ พ.ศ. 2516) และฉบับปรับปรุงใหม่ปีการศึกษา 2520 มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากร 69 คน เป็นผู้ตอบ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละของ ค่าเฉลี่ย มัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง ผลการวิจัย

จากการประเมินหลักสูตรตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่า วัตถุประสงค์เนื้อหา และการประเมินผลของหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทยมีความเหมาะสมดี ส่วนการนำไปใช้ยังไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเท่าที่ควร

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มีความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรและจำนวนหน่วยกิตในหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนในด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ครุศาสตรมหาบัณฑิตเห็นว่า วิชาที่มีประโยชน์ต่อการทำงาน คือวิชา บังคับและวิชาเลือกในหมวดวิชาบังคับ ส่วนการนำความรู้ไปเผยแพร่เป็นประโยชน์อยู่ในระดับ น้อย ปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนคือ การดำเนินงานของห้องสมุด คณะครุศาสตร์และห้องสมุดมหาวิทยาลัยการจัดที่นั่งพักและการให้บริการข่าวสารทางด้านวิชาการ

ครุศาสตร์มหาบัณฑิตมีความพอใจการประเมินผลการเรียนการสอนด้วยข้อสอบแบบอัตนัย และเห็นว่า การประเมินผลในแต่ละวิชาสอดคล้องกับเนื้อหา ทั้งยังมีวิธีการประเมินผลหลายวิธีในวิชาเดียวกัน เช่น มีทั้งการสอบ สัมมนา การทำรายงาน และครุศาสตร์มหาบัณฑิตร้อยละ 56.52 เสนอว่า ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรอยู่เสมอ และร้อยละ 68.12 เสนอว่าควรปรับปรุงประสบการณ์การเรียนรู้ในด้านหน้าที่การงาน ครุศาสตร์มหาบัณฑิตส่วนมาก ร้อยละ 81.16 ทำงานตรงกับสาขาวิชาที่เรียน

สุพัตรา สุขสันต์ (2546) การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระบบทวิภาคี สาขาวิชาช่างยนต์ วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระบบทวิภาคี สาขาวิชาช่างยนต์ วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย ในด้านการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร ประเมินปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตร ประเมินกระบวนการใช้หลักสูตร และประเมินผลผลิตของหลักสูตร

ประชากรที่ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาต่างๆ จำนวน 21 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 48 คน ผู้สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2544 - 2545 จำนวน 47 คน ครูฝึก จำนวน 23 คน และนายจ้างหรือหัวหน้างานหรือเจ้าของสถานประกอบการ จำนวน 23 คน แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย ด้านการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร พบว่าผู้บริหารและอาจารย์ มีการปฏิบัติในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นการจัดมุมวิชาการสำหรับอาจารย์ผู้สอน ได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และการติดตามประเมินผลการใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบมีการปฏิบัติในระดับน้อย ด้านประเมินปัจจัยเบื้องต้นพบว่า อาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา เห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก มีความสอดคล้องกับโครงสร้างของหลักสูตร ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามัคคี รู้จักรับผิดชอบ มีความคิดในการแก้ปัญหาในเรื่องต่างๆ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จริง และเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน พบว่าอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ยกเว้นเรื่องการเชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียน ยังมีการปฏิบัติในระดับน้อย และด้านผลผลิตของหลักสูตรในด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา พบว่าอาจารย์ ครูฝึกและนายจ้างหรือหัวหน้างานหรือเจ้าของสถานประกอบการ เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากทุกเรื่อง และควรปรับปรุงในเรื่องความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศและการใช้คอมพิวเตอร์

สายสมร เทพนาโสมมนัสส์ (2532) การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ พุทธศักราช 2527 ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล โดยใช้รูปแบบการประเมินจำลองชิปป์ (CIPP Model) ผลการวิจัย พบว่าการประเมินบริบท พบว่าการกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับปัจจัยภายนอก และมีความชัดเจนของ ภาษา และสามารถนำไปปฏิบัติได้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและระดับถึงความเป็นนักคหกรรมศาสตร์ที่ดีค่อนข้างมาก โครงสร้างของหลักสูตรเกี่ยวกับจำนวนหน่วยกิตรวม หน่วยกิตหมวดวิชา และหน่วยกิตรายวิชา ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมดี เนื้อหาของหลักสูตรมีความน่าสนใจ ความทันสมัย แต่ยังคงมีความซ้ำซ้อนค่อนข้างมาก ปริมาณเนื้อหาเหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิต และเนื้อหารายวิชาส่วนใหญ่มีประโยชน์และมีความจำเป็นต่อการประกอบอาชีพค่อนข้างมาก ด้านปัจจัยเบื้องต้นด้านอาจารย์และนักศึกษาในวิทยาเขต ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนค่อนข้างมาก ยกเว้นส่วนประกอบอื่นๆ ที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ส่วนใหญ่มีความเพียงพอค่อนข้างน้อย คุณภาพค่อนข้างต่ำ และมีความสะดวกในการใช้บริการค่อนข้างน้อย ด้านกระบวนการผลิต การจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมในระดับค่อนข้างมาก ยกเว้นบรรยากาศการเรียนภาคทฤษฎี การให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการวางหลักเกณฑ์การวัดและประเมินผล และการปรับปรุงการสอนของอาจารย์ มีความเหมาะสมค่อนข้างน้อย ด้านผลผลิต ผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป มีคุณลักษณะด้านวิชาชีพตรงตามที่กำหนดไว้ในความมุ่งหมายของหลักสูตรค่อนข้างมาก

ประยुทธ ทะสุนทร (2540) การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ระบบทวิภาคี สาขาช่างยนต์ ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 10 โดยใช้รูปแบบการประเมินชิปป์ (CIPP Model) ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรพบว่า ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ และนักเรียนชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นว่า หลักสูตรและการบริหารหลักสูตรอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผู้บริหาร ครู - อาจารย์และนักเรียนชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาวิชาและวัสดุ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ส่วนด้านโครงสร้างหลักสูตร ผู้บริหารและนักเรียนชั้น ปีที่ 2 มีความคิดเห็นในระดับเหมาะสมมาก ครู -อาจารย์ มีความคิดเห็นในระดับเหมาะสมปานกลาง ด้านสถานประกอบการที่ใช้ในการฝึกงาน พบว่า ผู้บริหารและนักเรียนชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นว่าสถานประกอบการที่ใช้ในการฝึกงานอยู่ในระดับดี ส่วนครู-อาจารย์ มี

ความคิดเห็นอยู่ในระดับพอใช้ เพื่อพิจารณาเป็นรายด้านผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าการให้ความร่วมมือของสถานประกอบการอยู่ในระดับดี ส่วนครู - อาจารย์และนักเรียนชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นในระดับพอใช้ ส่วนสภาพและความพร้อมของโรงฝึกงานในสถานประกอบการผู้บริหาร ครู - อาจารย์และนักเรียนชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดี ด้านงบประมาณพบว่าผู้บริหารและครู - อาจารย์ มีความคิดเห็นว่างบประมาณที่ได้รับการจัดสรรเพื่อการศึกษาาระบบทวิภาคี และสถานประกอบการให้งบประมาณสนับสนุนต่อนักเรียนฝึกงาน อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ด้านผู้เรียนพบว่า ครู - อาจารย์มีความคิดเห็นว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะอยู่ในระดับเหมาะสมมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อครู - อาจารย์มีความคิดเห็นว่างูเรียนมีมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก โดยเฉลี่ยสูงสุดและผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ส่วนครูฝึกในสถานประกอบการมีความคิดเห็นว่างูเรียนมีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะในระดับเหมาะสมมาก ด้านประโยชน์ของวิชาที่เรียน พบว่า นักเรียนชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นว่างประโยชน์ของหมวดวิชาพื้นฐาน หมวดวิชาชีพ และหมวดวิชาเลือกเสรีอยู่ในระดับมาก ส่วนประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียนชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนชั้นปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในปี 2538 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ร้อยละ 46.20 อยู่ในเกณฑ์ดีร้อยละ 28.66 เกณฑ์ขั้นต่ำ (ตก) ร้อยละ 12.87 เกณฑ์ดีมากร้อยละ 9.35 และต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 2.92

ปณวัฒน์ วัฒนวิทย์ (2548) การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาอังกฤษเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ โดยใช้โมเดล CIPP ซึ่งเป็นการประเมินหลักสูตรในด้านบริบทแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต ประชากรของงานวิจัยประกอบด้วย อาจารย์จำนวน 6 คน นักศึกษาปัจจุบันและผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 43 คน โดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์มีความเห็นว่ากระบวนการสอนและการประเมินผลมีความเหมาะสม ในขณะที่มีความเห็นว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร คุณภาพของอาจารย์ คุณสมบัติของนักศึกษาและผลการดำเนินการของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง แต่มีความเห็นว่า ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนไม่เหมาะสม นักศึกษามีความเห็นว่าโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร คุณภาพของอาจารย์ คุณภาพของนักศึกษา กระบวนการสอนและการประเมินผลและผลที่ได้รับจากการศึกษาในหลักสูตร มีความเหมาะสม ในขณะที่มีความเห็นว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและปัจจัยที่

เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง นอกจากนี้อาจารย์และ
นักศึกษาเสนอแนะให้ทางหลักสูตรจัดหาตำรา วารสารทางวิชาการและงานวิจัยทางด้าน
ภาษาศาสตร์ประยุกต์และภาษาอังกฤษเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น